

محارثهای زندگی

از منظر روانشناسی و اسلام

مؤلفین :

زهرا مرحمتی

زهرا زبرجدیان

سرشناسه : مرحمتی، زهرا، ۱۳۵۰ -
 عنوان و نام پدیدآور : مهارت‌های زندگی از منظر روانشناسی و اسلام/ نویسنده زهرا مرحمتی ،
 زهره زبرجدیان .
 مشخصات نشر : شیراز: نادریان، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری : ۲۶۰ ص.: نمودار .
 شابک : 978-600-6343-10-5
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : مهارت‌های زندگی
 موضوع : مهارت‌های زندگی-- جنبه‌های مذهبی-- اسلام
 شناسه افزوده : زبرجدیان، زهره، ۱۳۴۸ -
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ م ۹ م ۴ / HQ ۲۰۳۷
 رده بندی دیویی : ۶۲۶/۷۰
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۲۶۳۶۶

مهارت‌های زندگی از منظر روانشناسی و اسلام

نویسنده : زهرا مرحمتی ، زهره زبرجدیان

انتشارات : نادریان

تیراژ : ۳۰۰۰

نوبت چاپ : اول ۱۳۹۱

شماره شابک : ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۳۴۳ - ۱۰ - ۵

قیمت : ۶۰۰۰ تومان

آدرس : شیراز - بلوار مدرس - خیابان ایثار - کوچه ۲ - پلاک ۴۱

تلفن : ۰۷۱۱۷۲۵۸۶۶۰ و ۰۹۱۷۳۱۰۰۷۲۶ - تلفکس : ۰۷۱۱۷۲۶۴۲۰۲

ایمیل : nashr_naderian@yahoo.com

وبلاگ : nashrnaderian.blogfa.com

۹	 مقدمه
۲۱	 مهارت خود آگاهی
۲۳	 خود آگاهی
۳۴	 خود ارزیابی صحیح
۳۶	 خود آگاهی هیجانی
۳۹	 هدفمندی
۴۷	 مهارت ارتباطی
۴۹	 برقراری ارتباط مؤثر
۵۱	 چگونه ارتباط برقرار می کنیم؟
۵۳	 ارتباط مؤثر
۵۶	 ارتباط فرد با خویشستن
۶۰	 ارتباط بین فردی مؤثر
۶۳	 برقراری ارتباط کلامی
۶۴	 نکاتی برای اثربخشی ارتباط کلامی
۶۷	 صراحت در ارتباط کلامی
۷۲	 توصیه هایی برای گوش دادن مؤثر
۷۵	 سموم ارتباطی
۷۶	 برقراری ارتباط غیر کلامی

فهرست مطالب

۸۲	ارتباط با خدا
۸۷	مهارت همدلی
۹۰	موانع همدلی
۹۳	مهارت دینداری
۹۵	
۹۷	هوش معنوی
۹۹	چرا بعضی افراد دین را نمی پذیرند ؟
۱۰۱	لزوم عصمت امامان (ع) در رهبری انسانها
۱۰۲	عقلانیت و تبعیت
۱۰۲	عاقل کیست ؟
۱۰۷	انواع دینداری
۱۱۳	مهارت مثبت نگری و شاد زیستن
۱۱۵	مثبت نگری چیست ؟
۱۱۹	اهمیت و نقش مثبت نگری
۱۲۱	مثبت نگری نسبت به خود
۱۲۳	روشهای تقویت مثبت نگری نسبت به خود
۱۲۶	مثبت نگری نسبت به خدا
۱۲۸	مثبت نگری نسبت به دیگران

مطالب فهرست

۱۳۶	شیوه های تقویت مثبت نگری
۱۳۸	شاد زیستن محصول مثبت اندیشی
۱۴۳	مهارت خلاقیت
۱۴۵	خلاقیت چیست؟
۱۴۸	انواع تفکر
۱۵۰	مراحل تفکر خلاق
۱۵۱	آنچه تفکر خلاق را ممکن می سازد
۱۵۲	آنچه فرد را از تفکر خلاق باز می دارد
۱۵۳	ویژگی های افراد خلاق
۱۵۶	روش های پرورش خلاقیت
۱۶۱	چگونه خلاقیت را در کودکان پرورش دهیم؟
۱۶۵	اجزای تفکر خلاق
۱۶۷	فعالیت هایی برای پرورش خلاقیت
۱۶۹	مهارت حل مسئله
۱۷۱	مسائل ما انسانها
۱۷۵	مسئله چیست و حل مسئله کدام است؟
۱۷۶	چگونگی حل مسئله
۱۷۸	مسئله گشایی در روابط اجتماعی

فهرست مطالب

۱۸۰	 مراحل حل مسئله
۱۹۱	 مدیریت زمان
۱۹۷	 مهارت تفکر نقادانه
۱۹۹	 فلسفه تفکر انتقادی - زندگی بر پایه تفکر انتقادی
۲۰۵	 اجزای تفکر انتقادی
۲۰۹	 کاربرد تفکر انتقادی
۲۰۹	 فواید تفکر نقادانه
۲۱۱	 مهارت تصمیم گیری
۲۱۳	 تصمیم گیری
۲۱۷	 چگونه می توانیم بطور مطلوب تصمیم گیری کنیم ؟
۲۲۱	 مهارت مقابله با استرس
۲۲۳	 استرس چیست؟
۲۲۴	 انواع استرس
۲۲۶	 تاثیر استرس بر روان و بدن
۲۲۸	 شیوه های مقابله با استرس
۲۳۶	 مهارت مقابله با هیجانات
۲۵۶	 منابع

پیش گفتار

می‌دانیم که انسان تنها موجودی است که قدرت ایجاد تغییر و تحول، در عالم آفرینش و همچنین خویشتن خویش را دارد. یکی از دلایلی که انسان را اشرف مخلوقات می‌دانند، در واقع توانایی انسان بر خودسازی است که به همین دلیل، انسان را به ترکیه نفس سفارش کرده‌اند. به عبارت دیگر، مهمترین عامل تربیت هر فرد، خود او می‌تواند باشد. خود اوست که می‌تواند تصمیم به تغییر و پیشرفت و تربیت خویش بگیرد و تا هنگامی که انسان عزم به تربیت خویش و خودسازی نداشته باشد و قدم در راه نگذارد، نمی‌تواند دیگران را یاری رساند. پس برای انجام هر فعالیتی در جامعه نیز تربیت و خودسازی، گام اول محسوب می‌شود.

در تمام مراحل زندگی، یادگیری مهارت‌هایی مانند: برقراری ارتباط مؤثر، خود آگاهی، داشتن هدف مشخص در زندگی، مهارت خلاقیت، توانایی حل مساله و مهارت مثبت نگری و شاد زیستن و ما را برای رسیدن به یک زندگی موفق یاری می‌کند. بذل توجه به این نکته ضرورت امر فراگیری مهارت‌های زندگی در کتابی که در عین علمی بودن، ساده و روان باشد و مهمتر اینکه، براساس فرهنگ جامعه و اعتقادات مذهبی شکل گرفته باشد، ما را بر آن داشت، تا به نوشتن این کتاب اقدام کنیم. این کتاب خالی از اشکال نیست، به همین دلیل، از اساتید گرانقدر و صاحب نظر می‌خواهیم، لطف کرده و با بیان انتقادات و

پیشنهادهای سازنده خود ما را در جهت ارتقاء و بهتر شدن متن کتاب یاری فرمایند .

در ضمن از تمام کسانی که ما را در نوشتن این کتاب یاری کردند ، جناب آقای مهندس علی زاهدی ، حجت الاسلام نیری ، دانش پژوهان مؤسسه ی دارالقرآن غدیر ، خصوصاً خانم اعتمادی فر و خانم مهربان ، تشکر و قدر دانی می کنیم .

مقدمه

امروزه ما وارث جهانی پر از ناکامیها، شکستها و سرخوردگیها هستیم. کنار نهادن عقل و خرد و پیروی از امیال درونی، غرایز حیوانی و خودخواهی‌ها، انسان‌هایی بی رحم، بی منطق و تخریب‌گر ساخته است. وجود این همه بی‌عدالتی، سرگشتگی، جنگ و بسیاری از رفتارهای غیرعقلانی، مؤید این امر است که بشر امروزی قبل از هر چیز به تربیت کردن نیاز دارد. اکنون فن آوری‌های علمی روزافزون گشته است و می‌رویم تا خود محصور محصولات خود باشیم. در کنار این پیشرفتهای دور از انتظار جای چیزی خالی است. چیزی که به علم جهت می‌دهد و آن چیزی جز اخلاقیات نیست. نبود تربیت صحیح و اخلاقیات موجب شده است که امروزه ما بیش از پیش مستعد آن باشیم که به هموعان خود آسیب برسانیم. مایر (۱۹۹۵) معتقد است که برای حل مشکلات موجود جهانی سه راه حل وجود دارد: جنگ، انقلاب و تربیت. به اعتقاد وی جنگ کابوس تصویر ناپذیر است و انقلاب روش بیمناکانه؛ ولی تربیت می‌تواند به آرامی انسان را رو به تکامل برده و او را متوجه امکانات خلاقانه خود کند. تربیت است که به انسان جهت می‌دهد و او را هدفمند می‌سازد. در واقع تربیت تنها داروی درد بشریت است.

اهمیت تربیت

تربیت به طور سنتی به صورت ایجاد عادت از طریق به کارگیری شیوه های تنبیه و پاداش تعریف شده است. نگاه سنتی تربیت ناظر بر فرایندی بوده است که طی آن حداقل دو نفر، یکی به عنوان معلم یا مربی و دیگری به عنوان متربی به صورت بالا - پایین با یکدیگر ارتباط دارند. در اینجا مربی دارای ویژگیها، مهارتها و توانمندیهایی است که می خواهد آن را به متربی انتقال دهد. این که این انتقال بالا به پایین است بدین معناست که صرفاً یک جریان یکسویه و یک طرفه که در آن معلومات مربی به متربی جریان پیدا می کند، بین آن دو برقرار است. این انتقال مهارتها و معلومات از طریق امر و نهی کردن و تنبیه و پاداش صورت می گیرد. در این فرمول که تمامی اطلاعات از طریق مربی به متربی جاری می شود، متربی چاره ای جز اطاعت بی چون و چرا ندارد. چنین سیستمی اگر چه قدیمی است اما هنوز در پاره ای از جوامع سنتی، روستاها و مکانهایی که کمتر در معرض پیشرفتهای تکنولوژیک و علمی بوده است به راحتی دیده می شود. در بسیاری از شهرها و روستاهای کشورمان، یکی دو دهه شاهد چنین وضعی بوده ایم. تعلیم مکتب خانه ای و تربیت پدر - فرزندی از خصوصیت چنین سیستمی است. اگر چه چنین تربیتی خالی از اشکال نیست ولی به نظر می رسد جوامع کوچک و کمتر توسعه یافته از چنین سیستم تربیتی فایده زیادی می برند. در این جوامع ساده افراد زندگی روزمره خود را به دور از گرفتاریهای امروز جهان سپری می کنند. در چنین سیستمی پسر دنباله و پدر است و هم از جهت ویژگی های روان شناختی و شخصیتی و هم از نظر

منش و شیوه زندگی بسیار به پدر شباهت پیدا می‌کند. نجارزاده، نجار و رعیت زاده، رعیت می‌شود. در اینجا تعارض در انتخاب وجود ندارد، چون شق دیگری باقی نمی‌ماند تا انتخاب شود. همه چیز از قبل تعیین شده است. در واقع شاید بتوان گفت که گرفتاریهای جهان امروز وقتی از طریق تکنولوژی به جوامع ساده تر سرایت پیدا کرد، همه ساختارهای موجود آن را به هم زد. شکی وجود ندارد که تعلیم و تربیت مدرن بود که جوامع سنتی را از هم پاشید.

کاربرد روشهای علمی در تعلیم و تربیت، ویژگی مشخص تربیت مدرن و امروزی است. رابطه یکسویه مربی و متربی در این شیوه مردود شناخته شده است. این رابطه اجباری نیست و در آن مسائل مربوطه به انگیزش متربی لحاظ شده است. چنین سیستم تعلیم و تربیتی است که موجب ایجاد تغییرات نسبتاً ثابتی در فرد می‌شود. در این سیستم، تکنولوژی در خدمت تربیت قرار می‌گیرد و تربیت، انسان را به استفاده بهینه از تکنولوژی رهنمون می‌سازد. جریانی که هیچگاه در این عصر به وقوع نپیوسته است و کماکان انسان در خدمت تکنولوژی قرار دارد. اگر چه از ویژگیهای تعلیم و تربیت سنتی عدم توجه به تفاوت‌های فردی و خلاقیت افراد است، در تربیت مدرن و علمی بیشتر سعی بر شکوفا ساختن استعداد‌های افراد است. اگر از تعاریف متعددی که برای تربیت وجود دارد بگذریم، به طور کلی می‌توان تربیت را جریانی دانست که به طور مستمر در جهت رشد همه جانبه فرد (اعم از جسمانی، شناختی، روانی، عاطفی و اجتماعی و دینی) و شکوفا ساختن استعداد‌های او است.^۱

در این معنی تربیت اعم از آموزشهای رسمی و غیر رسمی است و کل هر جریانی

را در برمی گیرد که در جهت تغییر و اصلاح تجربیات فرد است. به این ترتیب، تربیت فرایندی است که در سراسر عمر انسان اتفاق می افتد و قاعدتاً جنبه تکاملی، رشدی و صعودی دارد، بدین معنی که هر چه جلوتر می رویم فرد شکوفاتر می شود. نظریه ها و مدل‌های تربیت بسته به اینکه دیدگاه ما نسبت به انسان چگونه باشد، آیا او را موجودی ذاتاً بد و شرور بدانیم یا ذاتاً خوب و یا مانند لوح سفید و زمینی مستعد کاشتن هر نوع محصول، مدل‌های تربیتی گوناگونی ارائه شده است. بعضی از اندیشمندان انسان را موجودی ذاتاً شرور می دانند. توماس هابز معتقد بود که انسان را باید تربیت کرد و اخلاق حسنه به او آموخت. این تربیت است که انسانها را به سوی نیکی و خوبی هدایت می کند. به نظر هابز اگر انسان تربیت نشود طبیعت ناپاک و سرشت بد خود را نشان خواهد داد.

تربیت در اسلام

در اسلام اهمیت خاصی به تربیت فرزند داده شده است، چرا که یکی از حقوق اساسی فرزند نسبت به پدر تربیت درست اوست. در اهمیت تربیت در اسلام همین بس که در قرآن مجید از یکی از اهداف عالیه بعثت پیامبران به عنوان تزکیه (تربیت) نام برده شده است. تربیت در اسلام با معانی و تعبیر مختلفی بکار رفته است. در یک تعبیر، تربیت به معنای رسیدن به رشد است. آیه ۱ سوره جن ناظر بر این تعبیر است. در این آیه هدف قرآن هدایت به حق و کمال عقلی است. آیات دیگری مانند ۲۵۶ سوره بقره، ۱۰ سوره جن و ۱۰ سوره کهف، نیز ناظر بر همین معنا از تربیت هستند. در جای دیگر قرآن مانند آیات

۲۹ و ۳۸ سوره غافر مأموریت پیامبر اسلام هدایت به راه کمال ذکر شده است. هدایتی که در آن فرد، در راه مستقیم (صراط المستقیم) گام برمی دارد. در سوره آل عمران آیه ۱۶۴ آمده است که همانا خداوند بر افراد با ایمان منت نهاد و برای آنان پیامبری را مبعوث کرد تا آنان آیات الهی را تلاوت کنند و انسانها را از آلودگیها برهانند (تزکیه کنند) و به آنها کتاب و حکمت بیاموزند.

پیامبر اکرم (ص) در نهج الفصاحه می فرماید: "من برای به کمال رساندن خوبیهای اخلاق مبعوث شدم". بنابراین تزکیه نفس باعث رستگاری می شود و تربیت باعث به کمال رسیدن انسان معنوی و شخصیتی انسانها می گردد. در این میان پرمعنائترین تعبیر از تربیت اسلامی همان تعبیر به تزکیه است.

در آیه دوم سوره جمعه، هدف از بعثت رسولان و پیامبران آگاه ساختن انسانها از نشانه های الهی، تزکیه آنها و علم آموزی به آنها عنوان شده است. این سه هدف بزرگ الهی جزء برترین اهداف تربیت اسلامی است^۲. هدف اول یعنی آگاه ساختن انسانها به نشانه های الهی جنبه مقدماتی دارد و در آن سعی می شود فرد با رشد گیرنده های حسی خود مخصوصاً دیدن و شنیدن بتواند به تفکر و تاملی درست در عالم خلقت برسد. در مرحله بعد فرد یاد می گیرد که از انجام رفتارهای غیراخلاقی و غیرانسانی بپرهیزد و فضائل و کمالات انسانی را در خود رشد دهد. در مرحله سوم و آخرین مرحله تربیت، فرد شروع به علم آموزی می کند تا بیشتر از پیش رو به سوی کمال برود. بنابراین در تربیت اسلامی سه مرحله وجود دارد که در سطور بعدی به تفصیل در این باره بحث خواهیم کرد.

ویژگی‌های تربیت اسلامی

تربیت در اسلام جنبه دینی هم دارد. بدین معنی که اگر در ادیان دیگر تربیت وجود دارد صرفاً به تربیت دینی پرداخته می‌شود. ولی در تربیت اسلامی، تربیت دینی تنها یک جنبه از تربیت است. تربیت اسلامی جامع است از این نظر که شامل پرورش جسم، روح، فرد و جمع، دنیا و آخرت می‌شود.^۳ تربیت در اسلام تنها انجام مناسب دینی نیست، بلکه پروراندن هر صفت و کمالی است که انسان به عنوان جانشین خدا بر زمین و انسان به عنوان انسان باید دارا باشد. آیات، روایات و توصیه‌های دینی متفاوتی را می‌توان یافت که در آن نه تنها به عبادت و انجام مراسم دینی توصیه شده است بلکه کسب کلیه فضائل و دوری از هر حیوان صفتی سفارش شده است. همه اینها نشان می‌دهد که تربیت اسلامی تربیتی کامل و همه جانبه است. از دیگر ویژگی‌های تربیت اسلامی این است که تمامی تلاش‌های تربیتی یک مسیر را دنبال می‌کند و آن عبادت و بندگی خدا و تسلیم رضای او بودن است. این ویژگی مخصوص تربیت اسلامی است و در هیچ یک از مدل‌های تربیتی وجود ندارد. در بهترین روش‌های تربیتی فرد خدمتگزار جامعه است و هدف والاتری وجود ندارد. از ویژگی‌های دیگر تربیت اسلامی تأکید آن بر تربیت شناختی است. آنقدر که در تربیت اسلامی بر پرورش تفکر و علم آموزی تأکید شده است در هیچ یک از مدل‌های تربیت چنین سفارش نشده است. همانگونه که متذکر شدیم، قرآن هدف از بعثت پیامبران را

تعلیم علم و حکمت می‌داند. هدفهای تربیت در طول تاریخ انسان تغییرات زیادی داشته است. همانگونه که بیان شد، در جوامع ابتدائی هدف از تربیت بیشتر برای حفظ سنت‌ها و ثبات وضع موجود بوده است. در جوامع دینی تربیت در جهت آموزش اصول مذهبی، سنتها و عقاید دینی بوده است. در جوامع دیگر مانند روم باستان هدف از تربیت قبل از هر چیز پرورش شهروند خوب، فردی که آماده فداکاری برای سرزمین خود باشد بوده و در عصر جدید و طبعاً علمی، تربیت شدیداً بر اهداف علمی استوار است. این امر مخصوصاً بعد از انقلاب صنعتی شدت گرفت و پایه‌های تربیت نوین بر روان‌شناسی علمی و زیست‌شناسی گذارده شد.

از دیدگاه مایر هدفهای تربیت عصر جدید عبارتند از: تفکر، تأمل، شناخت فرهنگ و هنر، پرورش خلاقیت، درک و کاربرد دانش، تماس با اندیشه‌های مهم، روی‌آوری به ارزشهای معنوی و اخلاقیات، کسب مهارت‌های اساسی مانند خواندن، نوشتن و زیبایی‌شناسی، کارآمدی شعلی، پرورش حس احترام به هم‌نوع و خانواده، شهروند مؤثر، سلامت بدنی، رشد شخصیت، رشد و گسترش علائق و صلح‌جویی. در اسلام هدفهای تربیتی مطابق با شأن انسان و هدف از خلقت آدمی است. اسلام دین کاملی است. در یک فرایند کلی ظهور دین اسلام، یک جریان تربیتی را پشت سر نهاد. نگاهی به سیر تکامل دین اسلام مؤید این نظر است. تمامی پیامبران از آدم تا خاتم یک هدف را دنبال می‌کردند که تکامل آن در دین اسلام دیده شد. اسلام به یکباره ظهور نکرد. بلکه انسانها را به تدریج آماده پذیرفتن خود نمود. رشد هدفهای تربیتی در دنیای مدرن و

فرامردن امروز در اهداف مادی و دنیایی محدود شده است و هدفهای اخلاقی، معنوی و روحانی در فرع قرار دارد. در اسلام این مزیت وجود دارد که هدفهای تربیتی بر محور خودشناسی، خداشناسی و تقرب و رضای الهی دور می‌زند. هدفهای تربیتی در اسلام از نظر شریعتمداری عبارتند از: تقوی و پرهیزگاری، آموزش حکمت، پرورش عدالت خواهی، تکامل انسان، استقلال فردی، پذیرش مسئولیت فردی، تغییر رفتار، احترام به انسان، ایمان به صلاحیت مردم، پرستش خدا، برادری و همکاری، دوستی با ملل دیگر و پرورش روح اجتماعی.

از نظر شریعتمداری و ترکیبهای تربیت اسلامی عبارتند از: الف) جنبه هدایتی بودن فرد در زمینه های عقلانی، اجتماعی، عاطفی و بدنی. ب) جنبه پویایی در رشد یا بندگی هدفها و انعطاف پذیری روشها ج) جنبه انقلابی بودن مکتب اسلام بدین معنی که در اسلام هم نظام پویا وجود دارد و هم مبارزه با استعمار و استثمار. استاد شهید مطهری (۱۳۶۹) هدفهای تربیت اسلامی را در: تقویت اراده، عبادت و نیایش، محبت، تقویت حس حقیقت جوئی، مراقبه و محاسبه، تفکر، محبت اولیا، ازدواج، جهاد و کار می‌داند.

مشابه هدفهای ذکر شده، احمدی، (۱۳۶۴) هدفهای زیر را از اهداف تربیت اسلامی می‌داند:

اول: پرورش ابعاد وجودی و شخصیتی انسان و شکوفا کردن تمامی استعدادهای او.

دوم: حرکت دادن انسان به سوی خدا.

سوم : آگاه کردن انسان از پایگاه و جایگاه خویش در جهان .

چهارم : پرورش قدرت تشخیص در انسان از طریق مشاهده، تجربه، تفکر و تعلیم.

پنجم : پرورش روح حقیقت جویی.

ششم : پرورش افرادی مو من، متقی و عامل به خوبیها.

هفتم : ایجاد روح برادری، برابری، تعاون احسان و ایثار.

هشتم : پرورش روحیه تلاش و مبارزه با فقر.

آنچه مسلم است هدف اساسی تعلیم و تربیت اسلامی همان هدفی است که انسان برای آن آفریده شده است و آن هدف جز شناخت فرد، پی بردن به عظمت خداوندی و طی کمالات انسانی نیست.

مهارت های زندگی

هنگامی که درس‌هایی مانند : فیزیک ، شیمی و ریاضی را می‌خوانیم ، علم آموخته ایم . اما وقتی مهارت حسابداری و یا مهارت آشپزی می‌آموزیم ، مهارتی آموخته ایم که ترکیبی از علم است و تمرین . در واقع علم به معنای دانستن است و مهارت به معنای علمی است که نخست کاربردی می‌شود ، سپس تمرین و تکرار می‌شود تا جذب ضمیر ناخودآگاه شود و به مهارت تبدیل شود .

در زندگی روزمره ، مهارت‌های زیادی را باید یاد بگیریم. یکی از مهمترین و ضروری ترین مهارتها ، مهارت‌های اساسی در زندگی است .

مهارت های زندگی به مجموعه ای از توانایی هایی گفته می شود که زمینه سازگاری « رفتار مثبت و مفید را فراهم آورد » و این توانایی ، فرد را قادر می سازد که ضمن بذیرش مسئولیت های اجتماعی خود ، بدون لطمه زدن به خود و دیگران بتواند به شکل مؤثری با خواست، انتظارات و مشکلات روزانه در روابط بین فردی روبرو گردد.

آداب و مهارت های زندگی اسلامی

مجموعه ای از توانایی های مورد نیاز برای زندگی در جامعه اسلامی است تا افراد بر اساس آن بتوانند ضمن رعایت ارزش ها و هنجارهای جامعه به نیازها و خواسته های فردی و اجتماعی خود پاسخ داده و بتوانند با بهره گیری از آموزه های دینی با مسائل و مشکلات روبرو شده و در صدد حل آن برآیند . انسان ، به عنوان مخلوق ویژه خداوند بر روی زمین دارای زوایای پیچیده شخصیتی است که ارزشهای او را رقم می زند . راهیابی به عمق این ارزشها و درک مفهوم اصلی انسانیت انسان امری شیرین و در عین حال بسیار سخت و دشوار است که تلاش صاحبان خرد را می طلبد .

اندیشمندان و خردورزان در هر برهه ای از تاریخ برای رسیدن به این معنی که ارزش و فضیلت انسان در چیست و کدام برنامه می تواند او را در رسیدن به این هدف رهنمون گردد در تکاپوی فکری بوده اند . اما کوتاه بودن فکر اولیه

بشر و اندیشه تربیت نیافته اش موجب گشته تا در هر نایی ، نوایی و در هر کویی صدایی طنین افکن شود و آنهایی که تنها دست خویش را در دست خرد نهاده اند به گمان درک واقعیت انسان و روح الهی او به طرح مسائلی واهی و به دور از شخصیت ناب آدمی بپردازند . عده ای ، ارزش انسانها را در رنگ پوستشان و گروهی در نژاد و خونشان و بعضی در ثروت اندوزی و تکاثرشان دیده اند ، و یا فضیلت آنها را در زیبایی ها و جمال و جلال ظاهری شان جستجو نمودند و بر پایه آن قوانین ، برنامه ها و مزایایی وضع کرده و به پایمالی حقوق دیگر افراد جامعه پرداختند . اما در فرهنگ گران سنگ اسلامی ، ملاک فضیلت و ارزش انسانها بر یکدیگر ایمان ، دانش و تقوای آنهاست . مردم مؤمن از همه انسان ها با ارزش ترند و عالمان و دانشمندان اهل عمل ، به درجاتی از گروه مؤمنان برتر و بالاترند و اهل تقوا که تقوای آنان در نقطه اوج است از همه با فضیلت تر و باارزش ترند .

« ... يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

خَبِيرٌ ۖ

... تا خدا مؤمنان شما را به درجه ای و دانشمندان را به درجاتی عظیم و باارزش بلند گرداند و خدا به آنچه انجام می دهید ، آگاه است »

ارزش مؤمن تا جایی است که آیات قرآن و روایات ، محبت به مؤمن را محبت به خدا و رسول و کمک به مؤمن را کمک به خدا و رسول و خوشحال کردن

مؤمن را خوشحال نمودن خدا و رسول و آزار مؤمن را به هر شکلی آزار به خدا و رسول می‌دانند. علم آموزی نیز یکی از ارزشهای والای دین اسلام است و به مؤمنین در یادگیری علم و مهارت‌های گوناگون، تأکید فراوان شده است.

www.ketab.ir